

BUITEN

14^E JAARGANG N^O. 14.

ZATERDAG 3 APRIL 1920.

Foto C. Steenberg.

HET STADHUIS TE HAARLEM. DE NOORD-OOSTELIJKE GEBOUWEN.

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE STERRENHEMEL IN APRIL, DOOR A. A. N., ...	BLZ. 158
KINDEREN DER ZEE (I4), NAAR HET ENGELSCHE VAN H. DE VERE STACPOLE	„ 159
HET STADHUIS TE HAARLEM, (SLOT), DOOR MR. A. LOOSJES, GEÏLLUSTREERD. BLZ. 157, 160—164	„ 163
LEVENSAVOND, DOOR M. VAN KAMPEN	„ 165
HET PAASCH-EI, DOOR F. W. DRIJVER	„ 165
DE OUDE KAPELANIE TE HOENSBROECK, GEÏLLUSTR. DE IERSCHE WOLFSDOND, DOOR MR. PAUL LAMBERTS HURRELBRINCK, GEÏLLUSTREERD	„ 165 BLZ. 166—167
WONDERE VERHALEN UIT DE WILDE NATUUR, DOOR F. ST. MARS, VERTAALD DOOR S. J. BARENTZ—SCHÖNBERG	BLZ. 167
HET GERESTAUREERDE STAALHOF IN DE STAALSTRAAT TE AMSTERDAM, GEÏLLUSTREERD	„ 168
DE LEGENDE VAN DAN NO URA, DOOR D. R.	„ 168

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL
K. Groesbeek & Paul Nijhoff - AMSTERDAM -

DE STERRENHEMEL IN APRIL.

HET volgende overzicht geeft den stand der sterrebeelden voor 10.5 uur sterretijd, d.i. omstreeks 9 uur middelbaren tijd of 10 uur zomertijd. Men zie het Aprilkaartje van de N. R. C., dat voor 10 uur sterretijd geldt.

Zenith: Groote Beer;
Noorden: Andromeda, kleine Beer, Cassiopeia, Cepheus, Hagedis, Zwaan;
Noordoosten: Draak, Lier;
Oosten: Boötes, Hercules, Jachthonden, Kroon, Slang, Weegschaal;
Zuidoosten: Hoofdhaar van Berenice, Maagd;
Zuiden: Schip Argo, Beker, groote en kleine Leeuw, Luchtpomp, Raaf, Sextant, Waterslang;
Zuidwesten: Groote en kleine Hond, Kreeft;
Westen: Eenhoorn, Lynx, Orion, Stier, Tweelingen, Wagenman;
Noordwesten: Driehoek, Giraffe, Perseus.

De Melkweg is den vooravond nauwelijks zichtbaar. Te 9 uur loopt hij van het Zuidwesten naar het Noordoosten en bereikt dan in het sterrebeeld Perseus een hoogte van slechts dertig graden. Des te prachtiger vertoont hij zich echter in den nacht, als het sterrebeeld Zwaan dicht bij het Zenith staat, de Arend hoog gerezen is, en de Schutter in het Zuiden te zien is. De beste tijd om den Melkweg te zien is omstreeks 19 uur sterretijd, en dat uur komt in het voorjaar met de vroege ochtenduren overeen. Ik verwijs naar de uiteenzetting in Buiten IX No. 14.

Algol minima zijn in April nog maar zelden waarneembaar: in den vooravond staat het sterrebeeld Perseus vrij laag in het Noordwesten, in den nacht zeer laag in het Noordoosten. Maar de minima van 18 April (te 10 uur m.t. of 11 uur z.t.) en van 21 April (te 7 uur m.t. of 8 uur z.t.) zullen nog wel waargenomen kunnen worden.

Het Zodiakaallicht zal waarschijnlijk deze maand wel niet meer gezien kunnen worden. Mogelijk zal men omstreeks half April den Gegenschein kunnen waarnemen, in de buurt van de ster Spica (α van de Maagd).

De tijdsvereffening neemt in April nog af: den 1^{en} is de zon vier minuten bij de (winter)klok vóór, den 30^{en} drie minuten achter, zoodat deze heele maand een zonnwijzer nagenoeg den juisten middelbaren tijd aangeeft.

Omstreeks 20 April zijn er na middernacht vallende sterren te verwachten, met een straalpunt in de Lier, en die naar dezen radiant Lyriden heeten. Zij hebben naar alle waarschijnlijkheid eens deel uitgemaakt van een heldere komeet, verschenen in 1861; in de laatste jaren is de vroeger rijke Lyridenzwerm steeds zeer arm geweest.

Mercurius en Venus zijn niet waarneembaar.

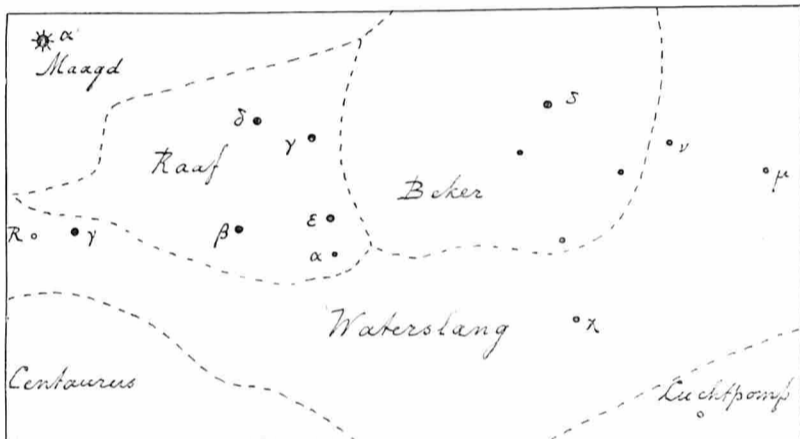
Mars is van half April af bijna den heelen nacht te zien. De roode planeet, die nu zeer helder wordt, loopt langzaam terug in Weegschaal en Maagd; zij zal den 20^{en} April in oppositie met de zon staan en culmineert dan te middernacht. De diameter neemt deze maand toe van 14" tot 16".

Jupiter gaat 1 April te 16 uur (17 uur zomertijd) onder, 1 Mei te 14 uur (15 uur zomertijd) en is dus bijna den ganschen nacht waarneembaar. Deze planeet komt 3 April in de Kreeft tot stilstand en hervat daarna hare Oostwaartsche beweging.

Saturnus, zeer langzaam teruglopend in den Leeuw, is zoo goed als den heelen nacht te zien: half April gaat zij te 16 uur (17 uur zomertijd) onder. Deze planeet is lang zoo helder niet als eenige jaren geleden: dat komt doordat wij dit jaar den ring niet wijd geopend, maar zeer smal zien. In den loop van 1921 zullen zich de merkwaardige verschijnselen herhalen, vroeger al eens in Buiten beschreven — zie No. 8 van den eersten jaargang — die gepaard gaan met den doorgang van het vlak des rings door de zon: wij zien dan een tijd lang den ring als een uiterst smalle fijne streep of in het geheel niet.

DE RAAF, DE BEKER EN CENTAURUS.

Ten zuidwesten van Spica (α van de Maagd) vindt men gemakkelijk de vier sterren der derde grootte β γ δ ϵ van den Raaf (Corvus), en ten Westen daarvan het veel zwakkere groepje van den Beker (Crater). Beide sterrebeelden

komen in den Almagest voor, resp. onder de namen Κόρυξ en Κράτερ . Merkwaardigerwijze is de ster α van den Raaf veel zwakker dan de vier andere, terwijl het toch de bedoeling van Bayer, die in 1603 het Griekse alfabet voor de aanduiding der heldere sterren invoerde, was, de letters α β γ enz. naar de rangorde der helderheid toe te kennen. Afwijkingen van de normale volgorde zijn echter in het geheel niet zeldzaam. Zoo is ook α van den Draak lang niet de helderste ster van dit sterrebeeld; α van de Tweelingen (Castor) is zwakker dan β (Pollux) en zoo zijn er meer uitzonderingen op den regel. Het is volstrekt niet zeker, hoewel natuurlijk zeer goed mogelijk, dat deze uitzonderingen verklaard moeten worden door werkelijke helderheidsveranderingen sinds de dagen van Bayer; in het geval van α Corvi is men wel geneigd daaraan te denken. Deze ster zou dan in drie eeuwen omstreeks één grootteklasse (zie Buiten XI No. 9) zwakker zijn geworden.

Ten Oosten van den Raaf ziet men γ van de Waterslang en daarbij de veranderlijke ster R, die ik reeds in het nummer van Maart j.l. noemde.

Ten Zuiden van deze twee vindt men het sterrebeeld Centaurus dat ook bij Ptolemaeus reeds genoemd wordt (Κένταυρος). De ster der eerste grootte α van dit sterrebeeld is een der allermerkwaardigste en tevens een der best bekende sterren van den hemel. Het is in de eerste plaats onze naaste buurman. Voor haar parallaxis (Buiten XI No. 44) is 0".76 gevonden en haar afstand tot de zon bedraagt derhalve 275000 maal den afstand zon-aarde, of 41 biljoen K.M.; het licht legt dien afstand in iets meer dan vier jaar af. Alfa Centauri is verder een der snelste sterren; zij beweegt zich met een snelheid van 3".8 per jaar van den Apex (Buiten XI No. 35) af en legt dus in vijf eeuwen aan den hemel een maansmiddellijn af. In werkelijkheid bedraagt hare snelheid ten opzichte van ons zonnestelsel 32 K.M. per seconde. Alfa Centauri is ook een der best bekende dubbelsterren. De hoofdster (iets zwakker dan Arkturus) heeft een begeleidster van de grootte 11.7; de twee wentelen in 79 jaren om hun gemeenschappelijk zwaartepunt. Op de in No. 18 van den twaalfden jaargang beschreven wijze kan de massa van het paar bepaald worden. Men vindt hiervoor tweemaal de zonnemassa en wel komt daarvan iets meer dan de helft (1.1) op de hoofdster en 0.9 op de begeleidster. Deze hoofdster blijkt een nauwkeurige copie van onze zon te zijn: hetzelfde spectrum, dus dezelfde fysische geaardheid

van de oppervlakte, dezelfde massa, dezelfde lichtkracht en dus waarschijnlijk wel dezelfde afmeting en dezelfde dichtheid.

Op iets meer dan twee graden afstand van Alfa Centauri werd kort geleden een ster der elfde grootte ontdekt, die dezelfde snelle beweging bleek te bezitten en waarvoor men eveneens een parallax van driekwart boogsecunde heeft gevonden. Deze ster staat in werkelijkheid op slechts 10.000 aardbaanstralen van Alfa en vormt met dit paar klaarblijkelijk een stelsel. Maar terwijl de lichtkracht van de hoofdstar van dit paar die van onze zon evenaart, is die van dit sterretje maar op één zestigduizendste daarvan te begrooten.

Alfa Centauri is in Europa niet zichtbaar. Hetzelfde geldt voor het merkwaardige object ω Centauri, dat het bloote oog als een nevelvlekje ziet, maar dat zich reeds in een kleinen kijker ontpopt als een rijke *bolvormige sterrenhoop*, van de schijnbare oppervlakte van de maanschijf, waarbinnen eenige tienduizendtallen sterren zijn opeengehoopt.

Aan het Oostelijke uiteinde van het sterrebeeld Waterslang treft men op sommige oude sterrenatlassen het door Lemonnier in 1776 ingevoerde maar spoedig in onbruik geraakte sterrebeeld *Solitairevogel* (*Turdus solitarius*) aan. Nog iets verder Oostwaarts en wat Zuidelijker eindelijk vindt men (ten Zuiden van den Schorpioen) het sterrebeeld *Altaar* (*Ara*), dat in den Almagest onder den naam $\Theta\upsilon\mu\iota\tau\eta\rho\iota\sigma$ voorkomt. Wij hadden het eigenlijk in No. 18 van den dertienden jaargang behooren te vermelden.

De in Nederland zichtbare sterrebeelden zijn nu alle behandeld. Ik stel mij voor, er de volgende maal nog eens een overzicht van te geven, en dit te completeeren door een opsomming van de rondom de Zuidpool gelegen sterrebeelden.

A. A. N.

KINDEREN DER ZEE.

14) Naar het Engelsch van H. de Vere Stacpoole.

BOEK II.

HET LAND VAN DE ALK.

HOOFDSTUK VI.

EEN IJSLANDSCH BINNENHUIS.

MAGNUSS ging naar zijn kamer om zich te wasschen en op te knappen. Hij was in een hoogst zenuwachtige stemming. De gedachte om zich zelfs in het eenvoudigste gezelschap te moeten begeven van Schwalla en haar vader, maakte hem bevreemd. Als de geest hem bezielde, kon hij goed genoeg zijn woord doen, maar het was een zeer bedeesde geest, welke slechts dan ontwaakte, wanneer zijn hart of gemoed in zooverre werd opgewekt, dat hij zijn eigen ik vergat. Hij was iemand die aan zichzelf twijfelde — een egoïst die zelf twijfelde. Nu zou de egoïst weêr de bovenhand hebben en Magnuss de beste man ter wereld zijn, dan weêr zou onder droevige omstandigheden alle twijfel bovenkomen. Hij wist op dit oogenblik niet, wat hij met zijn handen en voeten moest beginnen indien Schwalla en haar vader hem eenigszins vormelijk zouden ontvangen, waarover hij zou spreken en op welke wijze hij zich in het algemeen zou moeten bewegen. Indien Schwalla slechts was gebleven, zooals zij twee en een half jaar geleden was, zou hij zich op zijn gemak hebben gevoeld, en zijn geest hield zich zoozeer bezig met hetgeen er had plaats gegrepen, dat op dit oogenblik zijn gevoel voor het meisje op den achtergrond werd gedrongen, om plaats te maken voor de woede dat zij een dame was geworden en hem hierdoor in het nauw bracht.

Toen begaf hij zich op weg, als een ondeugend kind dat naar school moet. Het kleine meisje, dat Schwalla hielp bij haar huishoudelijke plichten, deed hem de deur open. Zij had een wit mutsje op en een boezelaar voor zooals dit in Kopenhagen gebruikelijk is; dit — en het feit dat de smalle gang van Amerikaansch grenenhout welke toegang verleende tot de huiskamer, een mooi, nieuw karpel had, dat daar waarschijnlijk eerst kort lag, maakte zulk een indruk op hem, dat hij in staat zou zijn geweest zelfs nu nog terug te keeren, indien niet juist op dit oogenblik de kamerdeur was opengegaan en Gunarsson te voorschijn was gekomen.

„O, ben je daar?” sprak deze. „Leg je hoed daar op dien stoel en kom binnen. Schwalla zal wel dadelijk komen, zij is bezig het avondeten klaar te maken. Maar, waar is je vriend?”

„Hij wilde niet komen,” antwoordde Magnuss en volgde den ander naar de huiskamer, welke tevens als salon- en eetkamer dienst deed. „Ik geloof dat hij wat verlegen is, omdat hij u niet goed kent en pas hier is. Maar het komt mij voor, dat ik mij deze kamer van uw huis niet herinner.”

„Het zijn twee kamers waarvan men een enkele heeft gemaakt. Het was Schwalla's idé. In den zomer is het veel koeler, maar in den winter ook veel kouder.”

Toen Magnuss plaats nam, zag hij eens om zich heen.

De kamer was veel ruimer dan men in een huis van deze grootte zou hebben verwacht; zij was langer dan zij breed was, er was geen smakeloos behangsel; de wanden waren van Amerikaansch grenenhout, met hier en daar eenvoudig omlijste fotografieën van IJsland, zooals men ze in Björn Kristjansson's winkel in Reykjavik kan koop. Schwalla's goede en eenvoudige smaak was overal merkbaar.

In een boekenkastje bij een der ramen stonden eenige boeken van Schwalla: Andersen, Björson en Ibsen's „Mededingers naar de kroon” waarin de hoofdpersonen, Haakon en Skuel, eenige gelijkenis vertoonden met Ericsson en Magnuss, de eene als verpersoonlijking van zelfvertrouwen en overwinning; de ander, om Georges Brandes' woorden te gebruiken: „de topper, ten prooi aan innerlijken strijd, en eindeloos wantrouwen, moedig en eerzuchtig, maar zonder dat onverklaarbare, onbeschrijfelijke „iets”, dat waarde aan het geheel zou geven.”

Boven op de plank stonden in een vaas, IJslandsche wilde bloemen, die eigenaardige bekoring aanbrenge, welke slechts bloemen geven kunnen. Op den vloer lagen matten, met hier en daar een vacht van IJslandsche schapen, die ofschoon zij slechts vier kronur het stuk kosten, zoo zijdeachtig zijn als die van Angora-geiten.

Het meubilair was van Engelsch eikenhout, in Kopenhagen, bij Christjansson vervaardigd; het was stevig en eenvoudig. Over alles lag het waas van eenvoud en goeden smaak, dat men zelfs in de nederigste woningen van IJsland vindt.

Magnuss had nauwelijks plaats genomen, toen de deur openging en Schwalla verscheen. Zij droeg het blad met het avondeten; het meisje dat haar volgde, het tafellaken.

Dit zette Magnuss opeens op zijn gemak. De gedachte aan hetgeen hij met zijn handen, voeten en tong moest beginnen, de overtuiging dat zijn kleeën hoogst eenvoudig waren, alles versmolt voor dit praktische beeld en den glimlach, waarmee het meisje hem begroette.

Ook bewoog het gesprek zich gedurende het avondeten langs veilige banen, waardoor hij niet in moeilijkheden geraakte.

Gunarsson sprak over de verwachtingen die hij koesterde omtrent de zalmvisscherij voor het seizoen, en Magnuss vertelde hem op welke wijze zij het huis van Gudmundsson hadden gehoord en dat Ericsson naar Reykjavik zou gaan om een motorboot te koop. Gunarsson en Schwalla wisten beiden wel dat Gudmundsson bijna de geheele visscherij van Skarsstöd in handen had, maar daar zij in rang boven de visschers stonden en slechts nu en dan iets hoorden mompelen over hun klachten, hadden zij geen kijk op de macht van den veelarmigen inktvisch.

Gudmundsson en Gunarsson waren de twee rijkste menschen van Skarsstöd, zij waren beiden werkgevers en vormden dus een klasse op zich zelf; en wie met IJslandsche arbeiders, die droomers, voor wie geen tijd bestaat, gewerkt heeft, begrijpt den vriendschapsband, die tusschen twee werkgevers in een kleine plaats moet bestaan. En zoo kwam het dat de Gunarssons, hoewel zij soms wel inzagen dat Gudmundsson wat hard was voor zijn arbeiders, niet den omvang begrepen zijner tirannie, en zij zagen evenmin dat Ericsson's handelwijze hem kon benadeelen.

„Wel, ik ben blij dat je hier blijft,” zeide Gunarsson. „Skarsstöd heeft meer menschen noodig en je vriend Ericsson ziet er me sterk genoeg uit om het werk van twee mannen te doen.”

„Sterk genoeg!” Deze paar woorden schudden Magnuss wakker. Hij vond zijn spraak terug, de dichter in hem ontwaakte en hij begon de daden van zijn vriend te bezingen. Afgunst was op den achtergrond gedrongen door zijn zangers-instinct. Hij was op zijn manier sterk en dapper, doch zijn ware natuur werd eerst dan in hem wakker, wanneer hij in vervoering geraakte door liefde of bedwelmeling. In den ouden tijd zou hij de daden van Snorri of Burnt Njal in een gedicht hebben bezongen, zooals hij nu Ericsson prees, en dan, wanneer hij dit gedaan had, zou hij even jaloersch op den een als op den ander zijn geweest. En zoo vertelde hij het verhaal van zijn vriendschap op zoo bewonderingswaardige wijze, dat Schwalla en haar vader niet alleen de heldengestalte van Ericsson voor zich zagen, doch ook visioenen van de weelderige natuur in het Oosten; van Timor en zijn palmen, en Tonkin met zijn pagoden; van de Pescadores die in de tropische hitte blakerden, de kust van Noto en het saffierblauw der Japansche zee.

Hij vertelde hun van het opvangen der boei, en toen werd hij plotseling gemelijk en kritisch.

„En toen boden zij hem aan wat hij maar wilde hebben, en het eenige wat hij vroeg, was verlof om aan wal te gaan naar een meisje, waarop hij verliefd was geworden en dat hem zoo heeft betooverd, dat hij sedert dien tijd nooit meer dezelfde is geweest.”

Schwalla zeide niets, terwijl haar vader lachte.

„Het is gemakkelijk te begrijpen dat hij succes bij vrouwen heeft,” sprak Gunarsson. „Nu, ik hoop dat hij hier een meisje zal vinden dat hem lijkt en hij zich hier voorgoed vestigt.”

„O, neen! hij niet!” sprak Magnuss beslist, „ik geloof niet dat hij ooit zal trouwen of zich voorgoed ergens zal vestigen.”

Toen werd de tafel afgenomen en Gunarsson presenteerde sigaretten. Een sigaret was voor Magnuss hetzelfde als een kers voor een olifant, doch niettegenstaande dit, rookte hij ernstig door en sprak tot Gunarsson terwijl Schwalla er bij zat te breien. Zij hadden geen lamp noodig, daar het daglicht nog helder door de ruiten scheen, niettegenstaande het tegen tien uur liep. Buiten hoorde men de Flóka naar zee bruisen en zoo nu en dan klonk het droevige geluid van den regenfluit.

Terwijl zij breide, luisterde het meisje naar de mannen. Hun gesprek ging aan haar voorbij op dezelfde wijze als het voortruischen der rivier.

Zij dacht aan Ericsson.

(Wordt vervolgd).

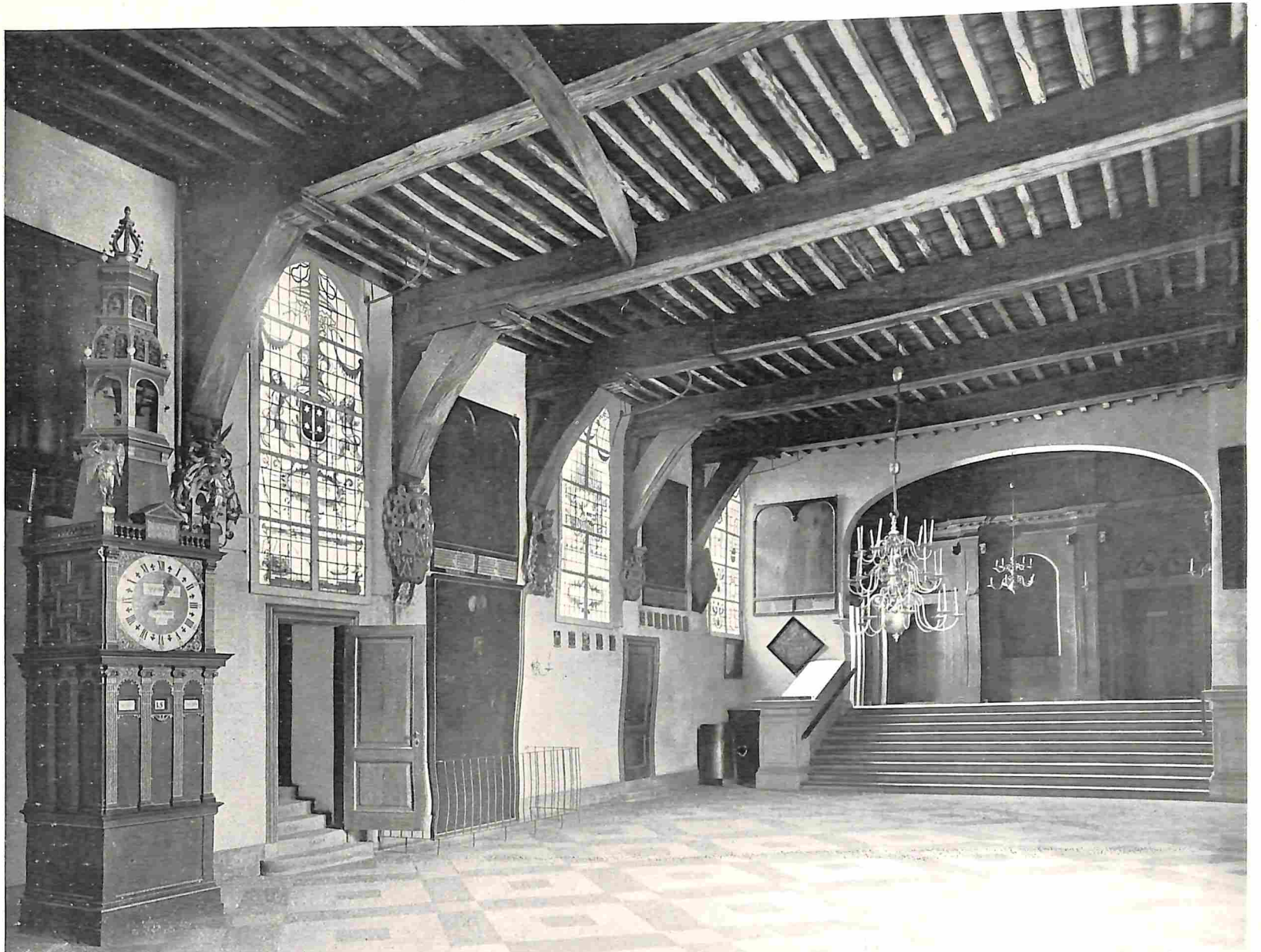

Foto C. Steenberg.

HET STADHUIS TE HAARLEM. DE OUDE FEESTZAAL VAN HET GRAFELIJK JACHTSLOT.

HET STADHUIS TE HAARLEM.

(Slot).

NU een kijkje binnen de gebouwen genomen. Laat ons echter eerst even de oude kloosterpoort doorgaan . . . Maar waarde heer, zoo hooren wij ons in gedachten toeroepen, gaat ge nu niet wat ver bij uw streven naar volledigheid, door ons, bij de beschrijving van Haarlem's stadhuis, ook te spreken van het voormalige Predikheerenklooster, dat slechts via het jachtslot van Graaf Willem II, waaruit het Stadhuis groeide en op welks terrein het gebouwd werd, met dit Stadhuis in verband staat?

Kalmeer u, ontstemde lezer! De zaak is niet zoo eenvoudig als gij ze u voorstelt. Wat een beschrijving van dit Stadhuis zoo uitermate lastig maakt, is: dat niet met juistheid te zeggen valt, wáár het ophoudt, wat er wél en wat er niet toe behoort. En juist in het voormalig klooster komt die moeilijkheid te voorschijn.

De poort — behoort tot het klooster. Goed! Maar het vertrekje er boven, de „sacristie", waar oudtijds de stedelijke archieven geborgen werden, en thans de Wethouder van financiën zetelt, behoort weer beslist tot het Stadhuis. We gaan verder, aanschouwen de wachtlokalen der politie, rechts kruisgewelven, links een magazijn van brandblusmiddelen (de voormalige kapittelzaal) — wie zal zeggen wat van dit alles precies wel en wat niet tot 't Stadhuis behoort? — en betreden door een laat-gothische poort den ouden vierkanten kloosterhof, thans „Pandplaats" genoemd, omgeven door kruisgangen, waarvan die aan de noord- en westzijde evenwel zijn dichtgemetseld. Men heeft succes gehad bij het pogen, dezen hof zijn oude bekoring gansch te ontnemen. De beek, die er eenmaal doorvloeide, is onzichtbaar gemaakt, en tot stedelijk riool gedegradeerd. De grond is met onaanzienlijke klinkers geplaveid. De boom, die eenmaal in zijn midden zich verhieft, is verdwenen. Juist omdat er iets van den hof en zijn oude kloosteromgeving is bewaard gebleven, hindert zijn ontlusterden staat des te meer. We hebben nog niet alle ontlusteringen genoemd: de kruisgangen en de zuilen — of eigenlijk zijn 't „penanten" — zijn gedeeltelijk met den uitkwast bewerkt, die den kloostergang, welke volgens deskundigen nog uit de 13de eeuw en dus uit de eerste stichtingsjaren van het klooster dagteekent, een kil aanzien geven. Boven deze oude taaie gewelven heeft men een verdieping gebouwd, waarin na 1861 in verschillende toen ingerichte zalen, o.m. de beroemde Halzen

zijn opgegaan, welke in 1913 naar het nieuwe museum aan het Groot-Heiligland zijn verhuisd; de verlaten museumzalen, van elke schittering ontdaan, dienen thans tot niet bepaald brandvrije bewaarplaatsen voor 't zeer uitgebreide stedelijk archief, voor de stedelijke bibliotheek, en voor secretariëpersoneel; in de beroemde Fabricius-zaal worden thans de notariële protocollen bewaard. Inwendig een schamele inrichting, die alle kenmerken van voorloopigheid draagt en waar slechts een oude kloostertrap, zich naar beneden wentelend, plots eenige kleur en stemming brengt. En uitwendig? Dat de stijl dezer muren met den kloosterhof vloekt, kan men niet zeggen, want zij vertoonen in 't geheel géén stijl; maar hun aanwezigheid vloekt er mee. En ook wij zouden vloeken, over zóóveel gebrek aan piëteit, als de deftigheid der Haarlemsche omgeving ons niet deed schromen, ons over te geven aan deze mensche-lijke zwakheid. Aan de westzijde van de Pandplaats is een deur, die toegang geeft tot de dichtgemetselde westelijke kruisgang, thans gang en vestiaire van de stedelijke bibliotheek die zich op een rijke boekenverzameling kan beroemen. In den rechterhoek van deze gang is weer een oude kloostertrap, opgang geworden tot de bibliotheek (in 't einde der 16de eeuw gesticht, zooals wij reeds mededeelden), die in 1595 werd gesierd met een fraaie portiek, in ons vorig nummer afgebeeld. Jammer, dat men, sinds de verbouwing van het Prinsenhof, toen de poort die van het voorhuis hierheen leidde, dichtgemetseld werd, een goed gezicht op deze portiek mist, en haar nog slechts van ter zijde kan bewonderen.

Naar boven geklommen, lezen we boven den ingang der bibliotheek het typische opschrift:

Bibliotheca

Hic locus invitat prohibet desiderat arcet
Musarum socios turbus pia pectora vulgus 1).

Maar het Stadhuis, geachte schrijver . . .

Lastige lezer, wiens belangstelling ons intusschen aanspoort om met dit artikel door te gaan, weet dat onder deze bibliotheek weer een stukje Stadhuis is, een stukje tijdelijk Stadhuis tenminste. Want daar bevindt zich de vergaderzaal der Provinciale Staten van Noord-Holland, in Juni 1815 voor 't eerst als zoodanig ge-

1) Deze plaats noodigt uit, weert, verlangt naar, wijst af.
De vrienden der Muzen, het rumoer, vrome harten, het gepeupel.

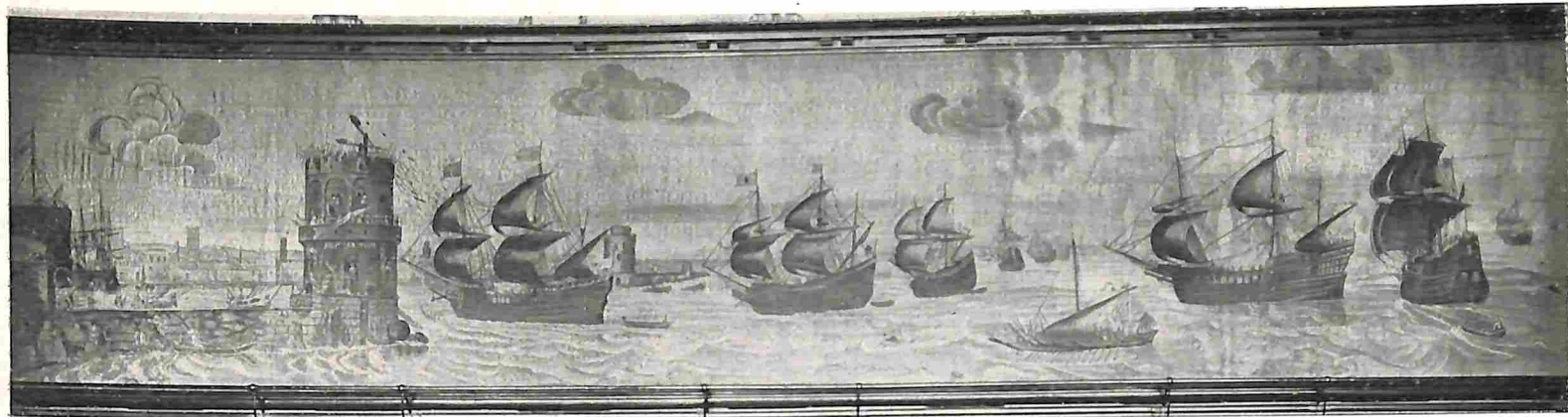

Foto C. Steenberg.

TAPIJT MET VOORSTELLING VAN DE VEROVERING VAN DAMIATE, IN DE VOORMALIGE RAADZAAL.

bruikt. En deze zaal dient sinds 1903 tevens als tijdelijke Raadszaal der Spaarnestad . . . !!

't Is de oude woonkamer van 't Prinsenhof, welke er vroeger wel ongeveer evenzoo zal hebben uitgezien als die op 't Prinsenhof te Delft. Maar in de 18de eeuw werd zij grondig onder handen genomen, en in 18de eeuwschen trant aangekleed. Ter weerszijden van den uit dien tijd dagteekenenden schoorsteen, met modern schilderstuk (een bloemstuk) ziet men een met de wapenen van Haarlem en Holland bekroonde aardige deur (zie de afbeeldingen op blz. 163) die van ouder datum — vermoedelijk het laatst der 17de eeuw — is. Ook in de 19de eeuw heeft deze zaal veranderingen ondergaan.

In niet weinig plaatsen werd tegen 't einde der 16de eeuw een Prinsenhof ingericht; de Stadhouder maakte er echter een zeer matig gebruik van. En zoo lezen we, dat in de 18de eeuw het Haarlemsche Prinsenhof vergaderplaats was o.a. van gilden; ook openbare verkooping werden er wel gehouden. Niet met zekerheid durven we te zeggen, of de rijke wapenverzameling, die het Prinsenhof bevat heeft, in de tegenwoordige Statenzaal prijkte: ze kan ook zijn ondergebracht in het vertrek ernaast, vroeger tot prinselijke keuken bestemd.

De Statenzaal treft niet door wijsheid of luister en is nog al laag; vermoedelijk wist een listig Dagelijksch Bestuur haar tot tijdelijke Raadszaal te doen kiezen, omdat de benauwde atmosfeer, die hier wel eens heerschen zal, de lust tot het houden van lange debatten wel niet in de kiem smoort (dat is niet mogelijk), maar toch aanmerkelijk tempert.

In den eveneens dichtgemetselden kloostergang ten noorden van de Pandplaats is in 1630 een koperen plaat tegen den muur gemetseld, waarop de merkwaardige geschiedenis van een krassen Haarlemmer, Dirck Janszen Bleser, die te lezen was op een grafsteen in het klooster, aan de vergetelheid is ontrukkt. Deze Bleser ontvlamde op honderd en elf jarigen leeftijd in liefde voor een jonge vrouw en begaf zich met haar in het huwelijk, hoewel de Pastoor hem waarschuwend had toegevoegd:

Gy Dirck sijt seker veel te oud
En komt waerlijk al te laet
Om te voldoen den echten staet.

Maar de Pastoor vergiste zich, immers:
Dit houlyck is aldus volbragt
Met liefd en sonder klagt

So hebben geleefd dese twee
Twintig jaer met vree.
Een dochter gewonnen . . . .

De trouwlustigheid van den vader sloeg, niet op de dochter over; zij immers, zoo meldt de laatste regel, werd non . . . .

Wij kunnen thans weder over de Pandplaats en door de Pandpoort de Groote Markt bereiken, maar ook door een deurtje achter het eigenlijke Stadhuis in de Zijlstraat komen.

In elk geval hebben we nu nog het besliste stadhuiselijke gedeelte van het Stadhuis te bezichtigen. Het baart den niet-Haarlemmer eenige moeite te weten welke deur hij daartoe moet binnentreden, want de deuren van Haarlem's Stadhuis zijn ongelooflijk talrijk. De buitengewone hoofdingang bevindt zich in het oudste gedeelte, achter de hooge stoep, en wordt door gewone stervelingen slechts gebruikt, als zij huwelijksvoornemens ten uitvoer gaan leggen; de gewone hoofdingang zoekt men in den meest vooruitspringenden vleugel. Binnengetreden zijnde, staat men in de vestibule van Haarlem's Stadhuis, de vroegere open hal, die nog middeleeuwsche kenmerken vertoont (typisch zijn de gesneden sleutelstukken met hunne maskers-figuren, die de eikenhouten zoldering dragen); een

uit oudheidkundig oogpunt zeer merkwaardig ruimte-tje is dit, maar een vrij-onwaardige vestibule van een Raadhuis eener niet onbelangrijke stad.

Van hier voert een vrij smalle steenen trap, die ook nog wel uit de middeleeuwen zal dagteekenen, en die in den benedenbouw van den toren loopt, naar de oude grafelijke zaal. Ter helfte van de trap gekomen, ziet men links, een aardig effect makend in deze wat duistere omgeving, een mooi klein gedenkraam, voorstellende een gedeelte van het Stadhuis met den toren, een herinnering aan den torenbouw in 1914 en een geschenk van de Vereeniging „Oud-Haarlem”.

De grafelijke zaal, thans dienst doende als hal en trouwzaal, is een indrukwekkende ruimte; het getemperde licht helpt den beschouwer om zich een oogenblik in gedachten te verplaatsen naar de tijden, waarin de graven in deze zaal een vroolijke schare van ridders en edelvrouwen verzamelden. Men denke evenwel niet, dat zij er toen reeds zoo uitzag als nu: ongetwijfeld had zij oorspronkelijk, evenals de zaal in die Haghe, een thans aan 't oog onttrokken open bekapping, wat haar een veel wijscher aanzien zal hebben gegeven; reeds lang geleden wellicht, spoedig nadat het slot als Stadhuis in gebruik was genomen, is hier de nog bestaande eikenhouten zoldering aangebracht; dat blijkt uit de middeleeuwsche consoles waarop de moerbalken rusten. En de beschilderde ramen aan de westzijde met verschillende wapens, die zulk een belangrijken invloed op de stemming die in deze ruimte heerscht, uitoefenen, zijn afkomstig van het Protestantsche kerkje te Bloemendaal, en hier eerst omstreeks 1870 aangebracht. Dan kunnen we ten slotte nog noemen: de veranderingen aan de raamopeningen aan de zijde der Groote Markt, en het doorbreken van den noordelijken muur, om toegang te verleenen tot den vleugel aan de Zijlstraat. Toch werd hier, ondanks dat samenbrengen van wat uit verschillende tijden en zelfs plaatsen afkomstig is, een eenheid geschapen, die imponeert.

Tegen de wanden hangen in olieverf geschilderde afbeeldsels der graven van Holland: Dirk I, Dirk II, Aernout enz. (kent gij het rijtje nog, lezers?) tot Maximiliaan van Oostenrijk toe. Zij dagteekenen van omstreeks 1500 en zijn afkomstig uit het voormalige Karmelieterklooster; waarschijnlijk danken we hun behoud aan Haarlem's begaafden en verdraagzamen secretaris Dirk Volkertszoon Coornhert, die, toen de Beeldenstorm ook naar de Spaarnestad dreigde over te slaan, tal van kloosterschatten op

Foto C. Steenberg.

DE VOORMALIGE RAADZAAL IN HET STADHUIS TE HAARLEM.

het Stadhuis ter bewaring deed brengen. Dan zijn hier tal van rouwblazoenen (wapenborden) opgehangen, vroeger in de St. Bavokerk aanwezig, en ook een schilderij, den reus Cajanus verbeeldend, valt hier te bewonderen.

Aan de zoldering hangt een walvischkaak, een geschenk van den bekenden zeevaarder Jan Huyghen Linschoten (1595) aan zijn geboortestad, blijkens een tegen den oostelijken muur der zaal gehangen en door Karel van Mander in 1596 geschilderd bord. „De Haarlemmers zijn trotsch op deze kaak”, deelde W. P. J. Overmeer in „Op de Hoogte” (Maart 1915) mede. Vraagt men echter een Haarlemmer: „zijt ge trotsch op de walvischkaak van Linschoten?”, tien tegen een, dat men geen teekenen van trots, maar wel van stomme verbazing bij den ondervraagde opmerkt. Men neme voor de aardigheid eens de proef!

Thans de voornaamste vertrekken bezien!

De voormalige Weeskamer aan het zuidelijk eind der groote zaal, die een tijdlang ontvangzaal van het Museum was, is een vertrek in 18e eeuwse stijl, gesierd met enkele schilderijen en een rococo-plafond.

Het z.g.n. „Costerskamertje”, waarin vroeger de Costeriana-verzameling was ondergebracht, bevindt zich in den aanbouw boven de nog open hal aan de Grootte Markt. Boven het vlakke plafond, in 17de eeuwse trant beschilderd, kan men nog het oude houten middeleeuwsche gewelf zien.

Daarnaast, boven de tegenwoordige vestibule, is de Justitiekamer (thans kamer van den secretaris), die nog het middeleeuwsche tongewelf als zoldering heeft, eveneens in 17de eeuwse trant beschilderd echter; wij hebben bij dit artikel eenige afbeeldingen ervan geplaatst. Het schoorsteenstuk, werk van A. Backer en van 1671 dagteekende, stelt een allegorie op de gerechtigheid voor. Fraai is de schoorsteenplaat met voorstellingen van de schepping en de geboorte van Christus. De wit marmeren schoorsteenstijlen zijn fraai met festoenen gesierd. Een opschrift tegen den oostelijken muur vertelt, dat dit vertrek in 1742 vernieuwd is; echter ook reeds in de tweede helft der 17de eeuw is hier blijkbaar veel veranderd.

Thans gaan we door de groote zaal, om de breede stenen trap te beklimmen, die naar de vertrekken in den vleugel aan de Zijlstraat leidt; we bewonderen de fraaie eikenhouten betimmering die de deuren, naar deze vertrekken voerende, omgeeft, en waarin, niet heel opwekkend, doodshoofden zijn aangebracht, en nemen allereerst een kijkje in de burgemeesterskamer. Eigenlijk is dit niet veel meer dan een geweldige schouw (het schoorsteenstuk met een ons niet duidelijke allegorische voorstelling werd in 1672 door Theodore Serrens geschilderd, en in de eikenhouten omlijsting zijn verschillende wapens aangebracht) met een niet zeer ruime kamer er omheen, die door een gebeeldhouwde eikenhouten balustrade in tweeën is gescheiden.

Er naast is de voormalige schepenkamer, boven welker schouw men ook al weder de sombere doodshoofden aanschouwt. Het vertrek geeft blijk ± 1670 gesierd en in de 18de eeuw gedeeltelijk vernieuwd te zijn.

Dan volgen de wethouderskamers, de vroegere vertrekken der thesaurie, die ieder een eikenhouten zoldering hebben; vooral de kraagsteenen onder de sleutelstukken der moerbalken, versierd met leeuwen, krijgslieden- en mans- en vrouwenmaskers, trekken hier en in de aangrenzende vestiaire de aandacht. In de oostelijke wethouderskamer doet dat ook een omlijst tapijt, voorstellende het huis Oud-Haarlem, waaraan de legende verbonden is van de burchvrouw, die haar hardvochtigen echtgenoot na de overgave van het kasteel op den rug uit het slot voerde.

Een mooi vertrek is de voormalige raadzaal, waar vroeger de vroedschap bijeenkwam en thans B. en W. en verschillende raadscommissies vergaderen. Hier een soortgelijke zoldering als in de wethouderskamers; de kraagsteenen zijn hier met engelenkopjes en leeuwen met wapenschilden versierd. Niet minder dan twee schouwen bezit deze kamer, werk van omstreeks 1630 (en dus dadelijk na de voltooiing van den vleugel aan de Zijlstraat hier gemaakt) en hoe schoon zijn deze in hun statigen eenvoud! Boven de westelijke schouw is, in eikenhouten lijst gevat, een tapijt aangebracht, dat voorstelt hoe Haarlem zijn wapenschild kreeg. Tegen den noordelijken wand hangt, eveneens in eikenhouten lijst, een tapijt van 2 M. hoogte en 5 M. lengte, dat gedateerd is: 1629. Het stelt de legendarische inneming van Damiate in 1219 door de Haarlemmers voor. Koperen lichtkronen dragen bij tot den niet geringen indruk die deze kamer maakt, de mooiste van Haarlem's Stadhuis ongetwijfeld. De balustrade,

op onze afbeelding op blz. 161 te zien, is thans verdwenen.

Er is nog wel meer moois in Haarlem's Stadhuis te zien, hier in verschillende eeuwen aangebracht; ook in de vertrekken die wij hierboven, ietwat vluchtig, bezichtigden, maar men zal niet van ons verlangen, dat wij dat alles opsommen. Men zal zich er ook mee kunnen vereenigen, dat wij niet vermelden het weinige schoons dat in de gedeeltelijk ooglijke, gedeeltelijk onooglijke vertrekken en vertrekjes gelijkvloers te zien is.

Reeds genoeg hebben wij medegedeeld, om te doen beseffen, dat voor 't inwendige van Haarlem's Stadhuis hetzelfde geldt als voor 't uitwendige: het is zoo geworden in den loop der eeuwen, het is niet tot een eenheid gegroeid, het bevat versierselen, kunst- en oudheidkundige schatten, uit alle tijden. Maar méér dan bij het uitwendige constateeren we binnen de muren de uitersten van fraaiheid en leelijkheid, van smaak en smakeloosheid. Zoo komt het dat, ondanks de bezichtiging van dit Stadhuis lijke zaal) en voormalige raadzaal, de bezichtiging van dit Stadhuis den schoonheidsminnaar geen onvermengde bevrediging schenkt. En het gemis aan een leidende gedachte doet zich in de rommelige indeeling der ruimten — waarin we bij ons bezoek verdoofd zouden zijn, als de gemeente-archivaris, de heer H. E. Knappert, die ons ook eenige zeer gewaardeerde inlichtingen gaf, niet de vriendelijkheid had gehad ons te vergezellen — wel heel sterk gevoelen.

Bij veel, dat in dit Stadhuis niet bevredigt, zal men moeten berusten. Maar bij twee dingen niet: het gemis van een raadzaal en de ontluistering van het voormalige Predikheerenklooster en zijn binnenhof. We zeggen dit zoo uitdrukkelijk, omdat we vermoeden, dat men te Haarlem aan deze abnormale dingen langzamerhand zóó gewoon is geraakt, dat men er het abnormale en onwaardige niet meer van beseft.

En toch zijn dit gemis van een eigen raadzaal en de schoffering der bouwkunst ten behoeve van de schilderkunst, in 't oude klooster gepleegd, dingen, waarvoor Haarlem zich schamen moest. Evenals het herbergen van een rijke boekerij in een niet-brandvrij gebouw.

Wát we willen? In de eerste plaats dat Haarlem zich schamen gaat. Verder, dat aan de Zijlstraat een aanzienlijk aantal perceelen ontteigend wordt ten behoeve van de uitbreiding van het Stadhuis, noodig allereerst voor 't verkrijgen van een raadzaal, maar daarvoor bij lange na niet alléén; natuurlijk zal deze nieuwe vleugel in den stijl van dezen tijd moeten worden opgetrokken. Ten slotte: dat alles wat tot het voormalige klooster behoort, het Prinsenhof inclusief, ten dienste van archief en bibliotheek wordt ingericht. Wég dus brandblusmiddelen, wég dus politie, wég dus wethouders in de „sacristie”, wég dus... Provinciale Staten. De kloosterhof in ouden staat hersteld, de dichtgemetselde kruisgangen opengebrouwen, de verdiepingen er boven gesloopt, het Prinsenhof

verbouwd en zoo nodig uitgebreid ten koste van in den weg staande huizen aan de Jacobijnestraat en 't overblijfsel van den hortus botanicus er achter, waarbij de muren, die van de „Pandplaats” te zien zijn, zooveel mogelijk zullen moeten harmonieeren met den kloosterhof, die, van zijn klinkers ontdaan, een stemmige en passende voor- of binnenhof zal vormen van archief en bibliotheek.

Zéér goed weten we, dat dit gemakkelijker geschreven is dan gedaan. Wat voor ons echter geen reden is om na te laten er op aan te dringen, dat dit gedaan worde.

Zelf zien we al dadelijk drie groote moeilijkheden: de kosten, de woningnood en de Provinciale Staten.

De kosten. De veranderde inrichting en gedeeltelijke verbouwing van het klooster en Prinsenhof zal wellicht bekostigd worden door eenige van Haarlem's zeer vermogende ingezetenen, als zij verricht kan worden. En de uitbreiding van het eigenlijke Stadhuis? Als men eerst maar inziet, dat zij noodzakelijk is. Voor het noodzakelijke zal de gemeente Haarlem nog wel geld kunnen vinden.

De woningnood, die afbraak van belendende perceelen verlicht het opmaken der plannen, is men gereed tegen den tijd, dat er weer woningovervloed is.

De Provinciale Staten. Is er werkelijk voor hen geen andere als tijdelijke Statenzaal af; een college, dat slechts enkele malen dan een gemeenteraad.

Als de wil er slechts is, zal de weg wel gevonden worden, ook al blijkt ze nog wat moeilijker en ongebaander, dan wij hem thans voorstellen.

Foto C. Steenberg.

HET STADHUIS TE HAARLEM.

OUDE SCHOUW IN DE WERKKAMER VAN HET ARCHIEF.

En de wil zal er komen, als de schaamte er is.

Moge deze er spoedig zijn. En mogen niet alleen Haarlem's vroede vaders, maar alle Haarlemmers, bij 't aanschouwen van hun Stadhuis en van de Pandpoort, hun gelaat met zülke hinderlijke blossen overtogen gevoelen, dat zij bij zich zelve en tot elkanderen zeggen: „Zoo gaat het niet langer!”

En zij zullen hunne schande uitwischen.

A. L.

LEVENSAVOND.

VOOR 't huisje, in zijn afgesleten boerenstoel, op 't stoepje dicht bij de heg van den bloemenhof, waar de stokrozen als altaarbloemen stonden te prijken, de anjelieren dicht aan den grond haar geuren verspreidden, waar rechts de goudsbloemen een heelen hoek innamen en daar tegenover de randen van maagdepalm een mandje vormden voor de paarse violen, waar als middenstuk, keurig geschoren van groene palm, een kip te broeien zat op haar nest, daar zat Cobus zich te koesteren in de late Julizon. Een oud in elkaar gezakt mannetje met rimpelgezicht, waarvan de neus spits vooruit stak en de mond naar binnen getrokken was, de kin weer sterk naar voren kwam, zijn oogen knippend van 't felle licht. Bruin waren zijn kleeren als in stemming met de kleur van het laag neerhangende rieten dak; zijn broek glom vet op de knieën, zijn boezeroen was gelapt aan de ellebogen, het kwastje voor op zijn pet bungelde op de klep bij de onwillekeurige knikbeweging van zijn hoofd, stijf naast elkaar stonden de witte klompen voor den stoel waar zijn voeten instaken. Den ganschen dag had hij buiten gezeten, altijd tegenover de zon.

's Morgens zocht hij den oostkant van 't huisje bij den ingang, dicht bij de pomp. 's Middags koos hij den zuidkant en plaatste zijn stoel tegen de staldeuren en dan als 't koffietijd geweest was, trok hij naar 't westen en zat voor 't raam van de mooie kamer en tuurde naar de lange schaduwen, die de linden over den zandweg wierpen, naar de diepe vorens en de heide

bleide als een fluweelen berckjes langs de beek, bezijden de hofstee, die wuifden met hun ijl loof, waarvan de stammen zilverwit schitterden in de late zon.

Zoo turend naar alles rondom hem, luisterend naar de bekende geluiden uit huis en hof, sliep hij in, als alle avonden bij mooi zacht weer, als de lage zon zijn oogen haast verblindde; zijn denken ging over in soezen en dromen.

De geit stootte zijn horens tegen 't houten beschoot, de koebeesten lagen in de wei te kauwen of snoven zuchtend hun koppen over 't hek geleund, de melkammers kletterden bij de pomp, zijn schoondochter riep de kleinen, die bij de beek varens zochten. In de verte kwam nokkend het gevaar, de riemen van het tuig knarsten, het paard stampde op den mulden zandweg, 't kwam nader, de hond sprong uit zijn hok, rammelde met zijn ketting, jankte, blafte verlangend.

„Hu dan, stille gasterd, truk, truk,” klonk een mannenstem.

„Hè wat kon een mins toch sloopen, hie was der beduusd van, en wat kon een mins dan allegaar bie menaar prakkezeeren,” dacht oude Cobus, toen Dirk Jan met het gevaar voorbij reed naar den stal.

Foto C. Steenberghe.

HET STADHUIS TE HAARLEM.

DE SCHOORSTEEN IN DE STATENZAAL (TEVENS TIJDELIJKE RAADZAAL).

Hie kon 't moar niet begriepen, toen hij bij zijn positieven kwam. Zijn pet lichtte hij op om meer klaarheid te krijgen en tot bezinning te komen, maar een zuchtje van den zomeravondwind deed hem zijn hoofddekseel snel weer op zijn plat gekamde haren plakken: „veuls te kold.”

„Wat was er noe toch van an? Wat zei Diene gisteren? 't Kon toch nie: „Geen plaatse meer veur hum in huus; de kienders warden te groot; 't huus ward zoo vol, 't was te klein en veur een old minse bèter as ie der uut ging, noar 't olde mannen en vrouwenhuus; hie kost toch niks meer uut den weg zetten. In Siemenschhof was noe plaatse: doove Doortien had het tiedelike met het eeuwige verwisseld, ze mosten maken as dat ze der bie kwammen.” Zoo had Diene gezeid en hie had niks meer te commandeeren, Diene had de centen meeëbrocht, wel duizend guldens en hie had et recht uut handen gegeven. Moar hie kost et nie begriepen, 't was toch geen droom ewest, as dat ie weg most? Verwonderd keek hij van 't bloemenhofje naar den weg, van den weg naar de lucht en keerde zich daarna om naar 't huis. Nee 't kon nie; geen steen van 't husien die hij niet kende, den wingerd had ie zelf nog gezet; wanneer was 't nije dak der ook al weer oppekommen? 't Was wat, al die rietdekkers in huus, moar Geerte wist er weg mee. Teverden knikte hij als in zalige herinnering. Dat ie noe alleenig achter bleef! Geerte had zoo gezeid: „Dirk Jan zal altijd wel goed veur oe wezen,” daarop had ze der heuf stille neerelegd. O, ze bint ook wel best, de kienders, Diene ook; ze het geliek, moar as ie noe moar hier kon blieden, hie was altied buuten gewend. Verleien joar had ie zelvrs 't huus nog opevarfd en die boomen rondeume, hoelang stoon die der noe al? Den belleflour, wat was 't een klein beumpien en noe al glad verkankerd; „van 't najoar mut ie der uut,” had Diene gezeid, nee hie had niks meer te commandeeren.

Toen Dirk Jan getrouwd was, was hie der bie inekommen, hie had et recht uut handen gegèven. — Hoelang was 't geleien dat hie zelvrs in 't husien kwam? Rèkenen dat kost ie nooit nie best; moar 't was met Sint Jan ewest, dat ie verkeering kreeg met Geerte. Geerte woonde der met et olde blinde minse en die hadden ze altied bie

der lu gehalten, moar Môder was ook niks nie lastig; wat was ze gek op Dirk Jan ewest, ze wol altied vülen hoe groot dat ie was en dan streck ze met der olde handen over zien heuf en over zien armen en zien lief; hie zag 't nog, dat olde blinde minse, altied met der handen veur der uut, as ze an 't loopen was. 't Meisien dat ze hadden, had de Heere weer tot zich genomen, ze hadden alleenig Dirk Jan. Zol 't anders wezen als ie zelvrs een meisien had gehad? Zol ie dan nie weg mutten? Was ie dan zoo mirakel lastig? Moar Diene was zien deern nie en Dirk Jan had niks te commandeeren.

Droomerig, half slapend, wreef hij zijn rimpelhanden alsof hij 't koud had. De zon was onder gegaan, 't roode schijnsel bedekte de lucht en Cobus tuurde soezend de lichtende wolken na, die langzaam van vorm

Foto C. Steenberghe.

DEUR IN DE STATENZAAL.

Foto C. Steenberghe.

DEUR IN DE STATENZAAL.

„Een boerenmensch hef nie veule rust, der is altied te doen en benamen a'j dan nog naar de karke mut en dat kost noe niet anders, ze mosten den domineer sprèken over de plaatse op Simon's hoffien." Ja, dat begreep Vader wel, „ze mosten der soamen op uut".

Ruim anderhalf uur gaans lag 't stadje, waar ze ter kerke gingen; ze zouden loopen, „'t beest most ook rust hebben en 't was veuls te mooi weer om in te spannen."

Grootvader zat weer op zijn leunstoel aan den ingang. Hij wist waarom Dirk Jan en Diene naar stad gingen, een duizeling beving hem, als hij daaraandacht. „Woarumme moest dat toch, waarumme?"

„Dag Voader," riep Diene vrolijk onder 't heengaan. „Dag Va", zei Dirk Jan; dof en bibberend groette hij terug: „goeien andacht."

Hendrekien redderde in huis, de jongens waren aan 't spelen; kleine Jenne lag languit in 't gras, naast den hond. Grootva zag en hoorde niets, hij lette zelfs niet op de blauwe klokken, die tegen 't huisje aan groeiden en drukte ze met zijn stoel plat tegen den muur. Van verre bracht de wind de diepe klokketonen van uit den kerktoren van 't stadje. Grootva bukte zich nog dieper, 't was of de klokken hem toeriepen: „naar stad, naar stad".

„Gon ik moar dood, brachten ze mien moar noar 't kerkhof". Maar opeens schrikte hij van zijn booze gedachten, hij vouwde zijn handen en bad: „Heer vergeef et mien, ze bint nie slecht veur mien, moar 't is krek of ze mien goan begroaven."

Daar kwam Hendrekien aan de deur, ze leunde tegen den post; wat zag ze blozend fleurig, haar gezichtje nauw omsloten door 't rood gebloemde mutsje, 't zilveren oorijzer daarover, haar zondaagsche jakje vierkant uitgesneden aan den hals, met het bonte zijden halsdoekje en kroplap, haar beste muilen met zilveren gespen. Hendrikien zag zoo jong en frisch alseen landmeisje alleen er maar uitzien kan. Verlangend keek ze het leven in, alsof haar iets moois zou overkomen. „De jonkheid", zei Grootvader, toen hij het meisje zag staan. „Ie kunt et niet begriepen da'k nie biester gerne noar stad wil, nee dat kun ie nie."

Nee, als zij maar mocht dan bleef zij niet in huis. Hendrekien lachte, ze had pret in 't leven. „De jonkheid," zei Grootvader en in zich zelf herhaalde hij: „de jonkheid, de jonkheid."

„Zollen ze nog lang wegblijven? De kleinen mutten noar Zeundagschoole en ik mag noar de Karseboom, doar speelt de gramphoon."

„Ze mut den domineer nog sprèken," zei Grootvâ.

„Da's over de kamer op 't hoffien; 't mut er zoo netties wèzen, ie kriegt der van alles en de kamer hêj alleinig; der is ook een hof met blommen, a'j eerst de poorte door bint; ik bin der al is ewest met Dirkin veur der meue; a'j der bint dan kom ik ook is bie oe. Aen de poorte mo'j bellen, dan kump ze oe open doen en as 't goed volk is dan ku'j noar binnen. Wat blief ze lange weg, wat zol de domineer allegaar te commandeeren hebben?"

Veerkrachtig liep ze over 't straatje naar den zandweg. Grootvader staarde haar achterna. „Wat een deern was ze al, nee, die kon het nie begriepen dat hie liever bie 't olde bleef, kienders willen altied wat anders."

„Doar kump ze", riep Hendrekien blij, en snel huppel deze terug naar huis; kort daarop kwam ze weer buiten met de groote aardappelpot, goot daaruit het dampende water, rammelde en klepperde met het hengsel, schudde de aardappels, riep de jongens en de kinderen, ze mosten voortmaken, ze mocht uit. Kort daarop zat de familie aan tafel, de aardappelpot in 't midden, de pan met uitgebraden spek daarnaast.

„Wat heit de domineer gezeid?" vroeg Hendrekien, toen ze even pauzeerde tusschen twee happen, „wanneer goan wie?"

„Kienders beheurt niet te vroagen," paedagoogde Moeder Diene.

„Net goed," schreeuwde de oudste zoon, „ze wordt veuls te biederhand, loat ze der stille holder, ik zal 't is an Voader vertellen wat dat ik wète, dan ma'j nie noar de Karseboom."

„Doar hé'j 't alweer, ik heb ook geen tied om op de deern te letten, der mut en eind an kommen. Martdag goat Grôvâ noar 't hoffien, dan mû'w' toch 't gevaar inspannen, de kiste en de stoel kunnen dan achterin, Grôva der bie onder de huuf".

Op 't hooren van die blijde mare brak een storm van uitroepen los:

„Ma'k mee Mô?"

„Ik ook Mô?"

„Mien he'j et beloofd."

„Ik zal wel gauw anmaken as da 'k kloar bin."

„Ik kan wel op Grôvâ's knie zitten." De daad bij 't woord voegend, sprong Jenne van haar stoel en klauterde tegen den ouden man op, die versuft zat te kijken.

(Slot volgt). M. VAN KAMPEN.

HET PAASCH-EI.

HET Paasch-ei is ouder dan het christendom. Reeds in de zevende eeuw vòòr onze jaartelling bestond in China de gewoonte, elkaar, omstreeks den tijd van ons Paaschfeest, blauw-, rood-, of bontgekleurde eieren ten geschenke te geven. Feitelijk klimt de geschiedenis van het Paasch-ei tot de grijze oudheid op. In de cosmogonieën, scheppingsverhalen, van verschillende volken speelt het ei een voorname

rol. In Kalevala, het helden-epos der Finnen, lezen wij hoe een vogel zijn nest bouwde op Ilmatar's knie en daarin zeven eieren legde, waaruit het heelal ontstond. En Santapatha Brahmana, d.i. het tweede gedeelte van den Jagur Veda der Hindoes, laat den eersten man, Prajapati, uit een ei ontstaan. Het ei gold van ouds als symbool der vruchtbaarheid, reden waarom het zoowel aan Ostara, godin van het morgenrood, den wasdom en de lente — naar wie in Duitschland het Paaschfeest nog altijd Ostern heet — gewijd was, als aan Holda, de godin van vegetale en animale vruchtbaarheid.

Bij onze Oostelijke naburen zoeken de kinderen op Paaschmorgen onder het zingen van een deuntje als

„O, Osterhaar, o Osterhaas,
„Leg dyni Eier bald ins Gras,"

de eieren, welke, zooals Gezelle zegt, de mysterieuse, nooit geziene Paaschhaas gelegd heeft. Volgens de legende, toch, is de haas een, door Ostara in een viervoeter gemetamorphoseerde vogel; in verband met zijn vroegeren bestaansvorm, heeft hij, naar het volksgeloof wil, het vermogen eieren te leggen.

Het Christendom, niet bij machte zijnde eeuwenoude gebruiken uit te roeien, heeft zijn accommodatie-stelsel ook ten opzichte van het Paasch-ei in toepassing gebracht. Vandaar dat wij in den Duik Almanak bij Paschen vinden aangeteekend: „Het ei is een nieuw steenen graf, dat er in is, schijnt dood, maar 't kan weer levende uitbreken; het is 't beeld van ons Heeren verrijzenisse". Het „gekerstende" ei kreeg nu ook een anderen oorsprong, immers het zijn thans, zooals men den kinderen vertelt, de oude klokken, die op Schortel Woensdag naar Rome gingen om gewijd te worden en na haar terugkeer „geheele vlagen eiers werpen, slinks en rechts, als zij den eersten keer geluid worden, op Paaschavond."

Dat men de Paasch-eieren gaarne rood kleurt, wil de legende verklaren uit de omstandigheid dat de bloeddruppels, welke op Golgotha uit Jezus' wonden vloeiden, op den grond stolden tot roode eievormige steenen. Maar dichter bij de waarheid staat zeker de verklaring, welke de roode kleur in verband brengt met Ostara als godin van het morgenrood.

Nergens bracht men het zoover in het kleuren en versieren der Paasch-eieren als bij de Huzulen, een volksstam in de Oostelijke Karpathen. 1) De Rutheense vrouw beschouwt het schilderen als een godsdienstigen plicht en legt zich met veel voorliefde en groote toewijding op dezen arbeid toe, welke aan de batikunst doet denken. Tot de symbolen, welke op de eieren uitgebeeld worden, behoort zoowel de visch — de letters van het Grieksche woord „ichthus", d.i. visch, zijn de beginletters der woorden „Jezus Christus Zoon van God Zaligmaker" — als de Goede Herder, terwijl ook het Lam of Agnus Dei niet ontbreekt.

Er zou voorts heel wat te vertellen zijn over het zoogenaamde Eierloopen, zooals dit in 't land van Hessen gebruikelijk is, en over het Eiertikken en den Eierdans en andere oude gebruiken, bij welke het ei een hoofdrol speelt. Ook zou hier ter sprake gebracht kunnen worden het overbekende sprookje van Blauwbaard, die, als hij op reis gaat, aan de drie zusters een ei en een sleutelbos ter hand stelt, welke beide voorwerpen van ouds de attributen van Holda waren, het ei, gelijk wij boven zagen, als symbool der vruchtbaarheid, terwijl de sleutels dienst deden om de schatkamers der aarde te ontsluiten. Maar mijn opstel mag niet te veel plaatsruimte in beslag nemen; daarom eindig ik met een „Fröhliche Ostern!"

F. W. DRIJVER.

1) Zie het geïllustreerd artikel in „Buiten" van 7 April 1917, blz. 165—166. Red.

De Oude Kapellanie te Hoensbroek.

Wij geven hieronder de afbeelding van de z.g. oude Kapellanie te Hoensbroek, zoo schilderachtig gelegen. Het was eigenlijk de ambtswoning van den slotkapellaan en werd in 1787 door den bouwmeester Horsmans gebouwd, eigenlijk misschien verbouwd, doch wij weten dit niet zeker. Reeds sedert jaren is dit gebouw door particulieren bewoond, daar er sinds de 19e eeuw geen slotkapellaan meer is aangesteld.

DE OUDE KAPELLANIE TE HOENSBROEK.

DE IERSCHE WOLFSHOND.

EEN koninklijke hond is de Iersche Wolfshond, met een stamboom zóó oud als slechts weinig vorstengeslachten kunnen aanwijzen. Men zegt, dat zijn stam de geweldige honden leverde, waarmede de Romeinsche legerscharen ten strijde trokken om schrik en verwarring in de vijandelijke gelederen te brengen. Men zegt dit, maar men weet het niet. En het is niet noodig zich op enkele vage uitdrukkingen van Romeinsche schrijvers te beroepen om zijn stamboom tot dezen vermoedelijk ouderdom op te voeren. Want door vaststaande gegevens kan dit ras zich op zulk een eerbiedwaardige oudheid beroepen, dat het overbodig is daaraan nog enkele oncontroleerbare eeuwen toe te voegen.

De oudste mededeeling omtrent den Ierschen Wolfshond dateert uit de tiende eeuw, toen de Iersche koning Myrkiarton een hond van dit ras, den geweldigen Samr, ten geschenke gaf aan zijnencheidenden gastvriend, den Viking Jarl Gunnar, die den hond met zich mede nam naar Noorwegen.

Het was een bewijs van hooge onderscheiding, waarmede Myrkiarton zijnen gast vereerde, want de Iersche koningen hechten een buitengewone waarde aan deze majestueuse honden, welke hunne onmisbare metgezellen waren, wanneer zij ter jacht trokken op wolf en hert. Steeds bevonden deze zich in de omgeving hunner koninklijke meesters, niet slechts wanneer zij buiten in het vrije veld, in rappen gang den snellen jachtstoet volgden, maar ook daarbinnen, in de zalen van het vorstelijk paleis, rustten zij uit van de vermoeienissen van de jacht, aan de zijde hunner koninklijke gebieders. Zóó onafscheidelijk waren zij met hen verbonden, dat zij steeds als schilddragers op de wapenschilden der Iersche koningen voorkwamen, met de kenspreuk, waarmee in slechts enkele woorden zoo uitnemend hun karakter geteekend wordt: „gentle when stroked, fierce when provoked.”

De Iersche Wolfshond uit die dagen was, zooals wij hem heden nog kennen, groot en machtig van gestalte, ruig behaard, trouw aan zijn meester, zacht van inborst voor wie goed voor hem waren, maar gevaarlijk jegens allen die zijn toorn opwekten.

Hij werd vooral gebruikt bij de wolvenjacht, en zelfs bij de jacht op den thans uitgestorven Ierschen eland wist hij door zijn buitengewone lichaamskracht groote diensten te bewijzen.

Eeuwen lang leefden deze honden voort aan de zijde der Iersche koningen, om hunne vele voortreffelijke eigenschappen geprezen door den volksmond, bezongen door de nationale barden, totdat wij in een regeeringsstuk van het jaar 1652 als het ware eene officiële erkenning hunner verdiensten vinden. In dat jaar toch verbood Cromwell dat „Wolfedogges” uit Ierland naar Engeland gebracht zouden worden. De reden van dit verbod, welke in het stuk zelf vermeld wordt, was de groote toename van het aantal wolven op het eiland, waarvan de veestapel belangrijke nadeelen ondervond. Door den uitvoer van wolfshonden te verbieden, wilde hij den achteruitgang van het ras tegengaan, dat zulke belangrijke diensten kon bewijzen bij de uitroeiing van de gevreesde roovers van het vee.

Met behulp hunner honden wisten de edelen en boeren aan den wolfsplaag het hoofd te bieden, op zulk een afdoende wijze, dat deze roofdieren volkomen uitgeroeid werden en niet meer op het eiland voorkwamen.

Maar daarmede was het lot van den Ierschen wolfshond bezegeld. Hij had zijn taak volbracht, er bleef geen plaats meer voor hem over in de kasteelen der edelen, in wier handen hij na

Foto C. Steenbergh.

DE IERSCHE WOLFSHOND.

KAMPIOEN SANDFORD FINGAL. Eigenaresse: Mevrouw Toepoel te Eemnes.

de verdwijning van het koningschap was overgegaan. De fokkerij van deze edele honden werd verwaarloosd en in een eeuw tijds waren zij zoo zeldzaam geworden, dat in 1770 Oliver Goldsmith, een Iersch natuuronderzoeker, in een werk over honden, bij de beschrijving van den Ierschen wolfshond, er speciale melding van maakt, dat hij twaalf exemplaren van dit ras onder de ooggen gehad heeft.

Een dertigtal jaren later, in „Sportman's Cabinet”, dat in 1803 het licht zag, vermeldt de schrijver, als hij den Ierschen Wolfshond bespreekt, dat deze tot een zeer oud ras behoort, waarvan men zelfs heden ten dage nog enkele exemplaren in sommige afgelegen deelen van Ierland aantreft. Hij laat zijne beschrijving van het ras door eene afbeelding vergezeld gaan, welke ons een hond toont, die volkomen gelijk is aan de exemplaren zooals wij ze thans nog kennen.

Want dat dit uitstervende ras van totalen ondergang gered werd en thans weer in zijn oorspronkelijke vormen voor ons staat, danken wij aan Captain Graham, die omstreeks het midden van de vorige eeuw, misschien net op tijd, zich het lot van den Ierschen wolfshond aantrok, en geen moeite ontzag om enkele zuivere exemplaren bijeen te brengen, die als basis moesten dienen voor eene doelbewuste fokkerij, waarmede hij het herstel van den ouden koningshond beoogde. De ergste moeilijkheid waarmede Captain Graham te kampen had, was het terugbrengen van het ras tot zijn vroegere gigantesque grootte, welke zeer bepaaldelijk een der voornaamste kenmerken van het ras in de dagen van zijn vroegere glorie geweest was. De zuivere afstammelingen der vroegere Iersche Wolfshonden waren gedegeneerd en vooral in dit opzicht sterk achteruitgegaan. Captain Graham zag zich dan ook genoodzaakt om tot kruisingen met andere rassen zijn toevlucht te nemen, hetgeen niet alleen een zeer lange weg is om een bepaald ras te verbeteren, maar waarmede men tevens voor allerlei onverwachte verrassingen kan komen te staan. De Deensche dog, de Schotsche en Russische Windhond, werden voor deze kruisingsdoeleinden gebruikt. Zooals te verwachten was, vertoonden de eerste fokproducten een groote verscheidenheid van typen. Maar onvermoeid zette Captain Graham zijne pogingen voort, en na enkele generaties begon er reeds meer eenheid van type in zijne honden te komen. Na ongeveer dertig jaar, omstreeks 1880, had hij zijn doel bereikt, en was de Iersche Wolfshond wederom hersteld in zijn vroegere gedaante zooals men hem kende uit oude beschrijvingen en afbeeldingen. De belangstelling voor dit oeroude ras, welks geschiedenis zich telt met eeuwen, nam meer en meer toe. Verschillende fokkers begonnen zich voor dit uit zijn asch verrezen hondenras te interesseeren en op de Engelsche tentoonstellingen verschenen steeds meerdere en fraaiere honden.

Toen in 1902 een nieuw Iersch regiment opgericht werd, de „Irish Guards”, ontving dit een der schoonste exemplaren van het nationale ras, „Rajah of Kidnal”, ten geschenke, een prijswinnaar van de groote Kennel Club Show. Door eene commissie, aan welks hoofd de commandant van het regiment Lord Powerscourt stond, werd de hond te Londen op de tentoonstelling in ontvangst genomen om daarna te Dublin, in tegenwoordigheid van alle manschappen, plechtig als regimentshond ingewijd te worden.

Ook in andere landen traden liefhebbers op, die zich aangetrokken voelden door het statige, indrukwekkende voorkomen van dit grootste aller hondenrassen. In Amerika vindt men thans vele fokkers dezer honden, maar vooral in Canada en Australië zijn zij in hun element, daar zij hier kunnen voldoen aan hunne aangeboren jachtinstincten bij de vervolging van coyotes en dingo's, de schrik der kudde, waaronder deze roofdieren groote schade aanrichten.

In Nederland is de Iersche Wolfshond slechts schaars tegenwoordig. Op hondententoonstellingen ziet men slechts af en toe een enkele verschijnen. Heel veel meer dan een stuk of tien bevinden zich niet binnen onze landspalen. Hetgeen te betreuren valt, omdat deze honden niet slechts om hun uiterlijke hoedanigheden, maar ook om hunne innerlijke eigenschappen, veel meer waardeering verdienen, dan hun tot heden hier te lande is te beurt gevallen.

Zeker — in de steden zijn zij niet op hun plaats. In drukke straten met veel verkeer hooren zij niet thuis. Maar daarbuiten, in de wijde ruimte, waar zij kunnen hollen en rennen, daar voelen zij zich in hun element en ook daar pas komt hunne majestueuse lichaamsgestalte tot zijn volle recht. Kan men zich een schooner bewaker van een groot buiten voorstellen dan zulk een statige, ruige wachter, die zijne ledematen uitstrekt op een breed gazon of zelfbewust zich voortbeweegt op zijn nachtelijke rondwandeling rondom het aan zijne zorgen toevertrouwde huis?

Want als waakhond is de Iersche Wolfshond moeilijk te overtreffen. Reeds zijn uiterlijke verschijning boezemt schrik in. Daarbij bezit hij een onverbeterlijke trouw aan zijn meester. Hij is geen allemansvriend en toch niet gevaarlijk. Voor vreemden interesseert hij zich niet, maar behandelt hen met voorname onverschilligheid, zoolang zij zich niet vergrijpen aan zijnen meester of diens bezittingen. Valsch is hij niet, doch wel wantrouwend. Den vreemdeling, die het aan zijn zorgen toevertrouwde erf betreedt, zal hij niet onverhoeds te lijf gaan, maar hij zal hem niet uit het oog verliezen, hem volgen waarheen hij gaat, om dan slechts in te grijpen, wanneer op onmiskenbare wijze de booze bedoelingen van den vreemden bezoeker gebleken zijn.

Maar wie zal met zulk een geleider aan zijne zijde aan mogelijke slechte voornemens gevolg durven geven?

Mr. PAUL LAMBERTS HURRELBRINCK.

WONDERE VERHALEN UIT DE WILDE NATUUR

DOOR

F. ST. MARS.

(Geautoriseerde vertaling van S. J. Barentz-Schönberg)

IV.

DE DRIE EIERN.

MYLORD ging alleen op jacht, zooals hij altijd deed, maar hij jaagde nu voor twee, en in plaats van zijn prooi op de plek zelf op te eten — zooals in vroegere vrije en wilde dagen — moest hij ze nu naar huis brengen. Daarom doodde hij op bescheiden schaal. Nu en dan moest hij zelf een poosje op de eieren zitten; maar men kan niet zeggen dat hij plezier vond in het langzame, afschuwelijke, geduldeischende werk: broeden genaamd.

Den eersten dag had hij tegenspoed. Zich met die buitengewone snelheid, die karakteristiek voor hem was, uit het nest verpend, maakte hij jacht op een troep kauwen. Dit zijn gemeene, laagstaande schepsels, die onbeschaafde taal uitslaan en zij weten veel meer dan goed voor hen is. Dit wordt bewezen door het feit dat zij onmiddellijk vlogen naar het ravenest een kwart mijl verder langs de rotsen, en daardoor kwam het dat de slechtvalk, bliksemsnel vliegend om hen te achtervolgen, zoodanig geplaast was, dat hij niet veilig een groote, zwarte schaduw kon negeeren, die boven hem was, en een tweede aan zijn rechterkant. Het waren raven, en de raaf is de grootste vijand van den slechtvalk.

Nu wist de valk wat de heele rest in de wildernis weet, en dat is, dat hij, die ruzie zoekt met een raaf in broedtijd, een dwaas is. Hij mag plomp wezen en hij is langzaam, maar er bestaat geen vogel die het vliegend op den duur van den raaf wint.

Als het twee maanden vroeger was geweest zou de slechtvalk een kauw gedood hebben zelfs onder de schaduw van de ravenvleugels, zoo noodig, en het ongelukkige dier het laatste levensvonkje laten uitspartelen in de zee onder hen. Hij zou ook de raven zoo opgejaagd hebben en omcirkeld, als zij gevaagd hadden hem lastig te vallen — ofschoon dat een brutaal stukje is voor welken vogel dan ook — dat de zwarte blij geweest zou zijn er levend af te komen — of te blijven waar hij was en zijn leven te verliezen.

Nu echter was hij bezield door de vergelijkelijke lafhartigheid van een echtgenoot en vader — een vreeslijken angst, die den dappersten kan overvallen; en dan, zijn taak was voedsel te zoeken en niet te vechten tegen de helft van de laagstaande vogels langs de klippen. Daarom verhuisde hij als de toovenaar, die van de eene plaats naar de andere ging, alleen maar door het te wenschen, maar in dit geval werd de bijna oogenblikkelijke verplaatsing van het eene punt van den horizon naar het andere door werkelijke vleugels gedaan — een veel grooter wonder.

Zoo bevond hij zich vijf mijlen verder boven de moerassen, waar hij eveneens een tureluur vond; en hij begon er jacht op te maken — en door dit te doen beging hij een grove vergissing.

Nu is de tureluur — een steltlooper met een rooden bek en roode pooten en, van middelbare grootte — de eenige vogel, waarvan het goed is dat ze opgegeten worden, daar hij zoozeer in aantal toeneemt en dat eischt dus de allergrootste slimheid.

Deze tureluur vloog naar de wolken, zoodra hij mylord had gezien, juist een graad minder snel, dan mylord hem volgde. Toen echter de valk halverwege omhoog was, vliegend met een snelheid van niet minder dan zeventig mijlen per uur, schoot de tureluur langs hem heen, naar beneden gaande.

Dit was een verandering van taktiek, verbluffend in zijn onverwachtheid, en voor de valk geheel de bedoeling daarvan begreep, vloog de tureluur weg, ver weg op grooten afstand, met een langerekten en spottenden kreet: „Työp! Työp!” Bovendien vloog hij laag bij den grond en bleef zoo vliegen, slechts een voet of twee boven het jonge gras, tot hij uit het gezicht was van den gevreesden vijand, want hij wist maar al te goed dat geen slechtvalk zijn moordende neerdaling durfde doen naar een vogel, die dicht bij den grond vliegt, opdat hijzelf niet verpletterd zou kunnen worden voor hij zijn razende vaart kan inhouden.

Mylord keerde om met een woedenden schreeuw, kort en scherp, die neergeschreven zou kunnen worden als: „Kek, kek!” en vloog weg op zoek naar iets anders.

De oogen van alle roofvogels zijn wonderbaar, en daardoor bemerkte hij den wilden mannetjes eend — die, terugkerend van

het een of andere vrijgezellenpretje, onderzoekende kringen beschreef hoog in de lucht, eer hij zijn groenen hals waagde tusschen het riet, waar zijn wijfje het huishouden deed.

Die woerd kwam neer in het riet, dat is zoo, maar niet zoo als hij verwachtte — veel sneller dan behoorlijk was voor eenigen vogel, en onder het vallen kopje duikelend. De slechtvalk was neergestreken uit het oneindige in een sissende vaart, en den ongelukkigen eend doorborend met den spoor van zijn rechterpoot, had hij diens leven uitgebluscht zooals iemand een electrisch licht uitknipt. Zoo leefde hij, die vorst onder de roofvogels, vijf dagen lang, ongehinderd, dooënd om te leven, en eens — dat was op den vijfden dag, dooënd voor plezier — en de schuld werd eenige uren later geboet.

Nu is het geschreven in de wetten der wilde natuurbewoners, dat geen viervoetig dier of vogel mag dooden zooals de menschen — alleen uit lust om te dooden, behalve alleen de wezelsoort. Het breken van deze wetten brengt wreeden rampspoed aan den overtreder.

Toen Mylord hals over kop uit zijn hol neerstreek, trof hij een ongelukkigen papegaaiduiker uit pure kwaadaardigheid, greep hem eer hij het water bereikte, sleepte hem een eindje voort en omdat hij nog tegenstribbelde en zwakjes vocht, liet hij hem neervallen in de rollende golven onder hen. Toen verdween hij, zonder zelfs zijn kop om te keeren over de rotsen om jacht te maken op een goudpluvier.

En dien avond, bij zijn terugkeer vond hij reeds den rampspoed, die hem wachtte.

Het was zijn gewoonte zijn thuiskomst aan te kondigen door een gerekten, huilenden kreet, aldus: „Kie—ark”; van meer dan duizend voet hoogte zich recht naar beneden te laten vallen tot aan den ingang van het hol, weer op te stijgen tot op groote hoogte als een levende kurkentrekker, en deze manoeuvre twee of drie keer te herhalen.

Dien middag echter bleef hij midden in zijn eerste neerdaling steken en vloog opzij met uitgespreide vleugels, als razend in de lucht zwevend, en de kreet stierf weg halverwege zijn blauw-zwart, krommen snavel.

Zijn wijfje zweefde met haar kop naar den wind — want het was ongeveer een halve mijl van de kust af. Zij hing op nauwelijks bewegende vleugels op niet groote hoogte, en met haar gezicht naar het hol, en zij zei niets en bleef, behalve een keer — zwiingend gedurende alles wat volgde.

Er was iets vreemd geheimzinnigs en bijna spookachtigs in de grimmige en vreeselijk zwiigende bewegingloosheid van dien grooten roofvogel, alleen hangend in die groote, roode eenzaamheid — want de zon ging juist onder — van zee en lucht.

Een man was in het hol.

Mylord, op en neer zwevend in een mijlenlange bocht boven zijn wijfje, zag dit. Zijn schrill, woedend geschreeuw gierde heen en weer: „Krark, krark, krark!”

En zijn wijfje, haar kop half omdraaiend, antwoordde eerst met het eigenaardige, treurige „kie—ark!” en toen met den luiden, schrillen schreeuw van de angstige wijfjesvalk: „Kwark!”

En dat was van het begin tot het einde het eenige geluid, dat zij liet hooren.

Na een zekeren tijd — het waren werkelijk slechts minuten, maar het schenen den wachtenden vogels uren — kwam de man naar buiten.

De slechtvalken hadden geheel het feit over het hoofd gezien, het absoluut wezenlijke feit, dat de reusachtige, neerhangende steenklomp, die half den ingang van het hol verborg, eveneens een weg verborg, die begaanbaar was voor een behendigen man om van den rotstop af het hol te bereiken. De man kwam naar buiten, zooals wij reeds zeiden, en langs dien weg omhoog klimmend, liep hij naar een opgestapelden hoop heidekruid. Hij kwam er niet weer uit en dit feit werd opgemerkt door Mylord.

Mylady, vol van het woeste ongeduld, dat een speciale beheptheid van moeders is, keerde als een donkere streep naar het nest terug; Mylord zwierf heen en weer in de lucht.

Men zegt onder de dieren der wildernis, dat waar menschen stil neerhurken, de dood rondwaart. Mylord was daarom niet op zijn gemak. Hij zou gaarne willen weten waarom die man zich verborg op de wijze der wilde katten, die in het woud in de nabijheid woonden?

Het was zijn plotselinge, waarschuwend kreet, die — toen hij langs den ingang van het hol vloog — Mylady naar buiten deed fladderen, voor de tweede maal, op een vreemde, onthutste wijze, welke verbazingwekkend was voor zulk een vlieger.

Zij wierp een snellen, doordringenden blik over de rots, terwijl zij zeewaarts vloog. Mannen kwamen over de rotsen. O, schrik! Meer mannen! Zij kwamen, zij bleven boven het hol stilstaan —

Foto C. Steenberg.

DE IERSCHE WOLFSHOND.
BOLEBROOK BRIDGET.

Eigenaresse: Mevrouw Toepoel te Eemnes.

iedereen had kunnen weten, door de verspreide veeren, die overal in het rond lagen, wie er beneden woonde; zij praatten samen. En de man in het heidekruid gaf geen geluid.

Weer daalde met losmaken van zware touwen en veel bespottelijke voorzichtigheid, een man af naar het nest. Wat hij daarin deed, wist niemand, maar toen hij terugkeerde bij zijn mededivels zagen de vogels hem hun drie eieren aanreiken — de heele Hemel had er in de oogen der valken niet voor kunnen betalen — en zij hoorden hem het holle gekakel uiten, dat zooals zij wisten, de gewoonte der menschen was, als ze plezier hadden.

En de mannen vertrokken snel, nog kakelend, over den top der rots, en nauwelijks was het laatste grinnikende hoofd verdwenen, of de man uit het heidekruid verscheen. Hij had precies zeven minuten noodig om naar het nest te klimmen en weer terug.

Deze man was nog gekker dan de rest. Hij kakelde nog veel dwazer dan zij deden. Hij ging zelfs op den top der rots liggen en kakelde als een half dozijn kippen, tot groot gevaar van zijn leven, want hij rolde kakelend heen en weer.

Toen vertrok ook hij plotseling.

En diepe rust keerde weer boven die kreek, en de zeevogels, de raven en de kraaien, de torenvalken en de duiven kwamen terug in hun nesten. Alleen de valken waren stil. Het was bijna donker voor zij ten slotte hun angst overwonnen en naar binnen gingen.

Mylady gleed het eerst naar het nest, terwijl Mylord nog angstige kringen in de lucht trok. Plotseling verscheurde haar doorringende kreet de lucht — een kreet overvloeiend van vreugde — waarna Mylord uit den hemel naar beneden tuimelde, alsof hij aangeschoten was, als een duikende zalm in het hol schoot, zeven- en dertig seconden doodstil stond, en onder zijn gefronste wenkbrauwen uit staarde als iemand, die een wonder aanschouwt.

Daar waren de eieren, alle drie ongeschonden, ongebarsten, en zelfs alle op hun aangewezen plaats. Maar noch hij noch zijn wijfje konden begrijpen, hoe die tooverij was geschied.....

.....
— Kijk, zei de natuurvorscher twee maanden later tot zijn vrouw. Ik had ze zoo lang bespied, van hun paring af — altijd door een verreijker — dat ik mij in zekeren zin verantwoordelijk voor hen voelde. Toen ik dus hoorde hoe twee agenten voor verzamelaars in de koffiekamer van het hotel plannen bespraken om den volgenden dag het nest te plunderen, voelde ik mij gerechvaardigd om dezen heeren een poets te bakken. Ik verkreeg drie van de rondste fazanteneieren, die ik van Lord Lincairn's jacht-opziener kon bemachtigen, kleurde ze zoo goed mogelijk als slechtvalkeneieren, legde ze in het nest even voor de mannen den volgenden dag kwamen, en ging in een hoop heidekruid liggen om ze te bespieden, met de werkelijke eieren naast mij. O, het was een heerlijke plundering!

Je hadt moeten zien hoe zij lachten, omdat zij de wet hadden ontdoken en eieren van slechtvalken hadden gestolen, Ho, ho, ho! Maar toen zij verdwenen waren en ik de werkelijke eieren weer in het nest had neergelegd, lachte ik tot de tranen over mijn wangen rolden en viel bijna van de rots af. En ergens in Engeland is een verzamelaar, die stellig een hoogen prijs betaalde en u ongetwijfeld met grooten trots een volledig nestvol in Engeland gevonden fazanteneieren zal toonen, die dienst doen als slechtvalkeneieren. Ten minste als de verf er nog niet is afgegaan."

— En wat gebeurde daarna?" vroeg zijn vrouw.

— O, uit het eerste ei kwam een donzige, vloekende, witte duivel van een zoon uit het Huis der Slechtvalken op den 14en Mei en de laatste vijf dagen later."

— En daarna?" vervolgde de dame.

— O," zei de natuurvorscher, zich gereed makend om de kamer te verlaten, „dat is weer een ander verhaal....."

Extract uit een officiële catalogus van de verkooping der

ornithologische verzameling, het eigendom van wijlen L. W. A. Hambold, Esq.

Groep I. Drie Engelsche Slechtvalkeneieren. Compleet en in uitstekenden toestand. Deze eieren zijn eenig, daar ze tot een type behooren, tot nu toe onbekend bij verzamelaars. Om deze reden werden zij door den overleden eigenaar zeer op prijs gesteld.

De Legende van Dan-no-Ura.

Met het jaar 1185 eindigen de Japansche middel-eeuwen, waarvan de vier laatste decennien werden gekenmerkt door een hardnekkigen, bloedigen strijd tusschen twee voornamen geslachten van krijgslieden, de Taira's en de Minamoto's. Na een korte overheersching der Minamoto's, wisten deze opnieuw den strijd te doen ontbranden, die in 1185 met den zeeslag van Dan-no-Ura, een absolute nederlaag der Taira's eindigde. De jonge keizer

An-toku kwam met zijn grootmoeder in de golven om en een gruwelijke slachting werd onder de Taira-krijgslieden aangericht. Aan dit beslissende wapenfeit wordt de Japanner nog heden ten dage herinnerd, door een schoone legende, die de volksverbeelding daaraan verbonden heeft.

Elk jaar opnieuw, in het begin van den regentijd, leveren in de nabijheid van Uji myriaden vuurvliegen verwoede gevechten boven de Seta-rivier, die als Yodogawa bij Osaka in zee uitmondt. Deze insecten, die door middel van een licht-apparaat aan het achterlijf een, in momenten van angst of pijn sterker-gloeiend, licht verspreiden, hoopen zich op aan de rivier-oevers, dringen voort over het water en komen ten slotte in botsing. Volgens ooggetuigen vliegen zij vaak zoo dicht opeen, dat de zwermen op lichtende wolken gelijken, die dan door het conflict snel uitéenspatten. De rivier is, na het gevecht, met de lichtende insectenlijks overdekt en dichterlijk noemt de Japanner haar in dat stadium: „de hemelsche rivier".

Er komen in Japan twee soorten van vuurvliegen voor, die bekend zijn onder de namen Minamoto- en Taira-vuurvliegen. De bevolking, in haar naïef bijgeloof, ziet namelijk in die vechtende diertjes, de geesten der krijgslieden van tweërlei geslacht, die, door hun wederzijdschen haat, zelfs in het graf geen rust kunnen vinden. En zoo leveren volgens de legende van Dan-no-Ura, elk jaar opnieuw de elkaar vijandige krijgslieden, Minamoto's en Taira's, hun bloedigen veldslag boven de donkere wateren der Uji-rivier.

Het bovenstaande ter nadere verklaring en aanvulling van het eerste der reeks „Kwaidan of Geheimzinnige verhalen uit het oude Japan," opgenomen in „Buiten" van 20 December 1919. D. R.

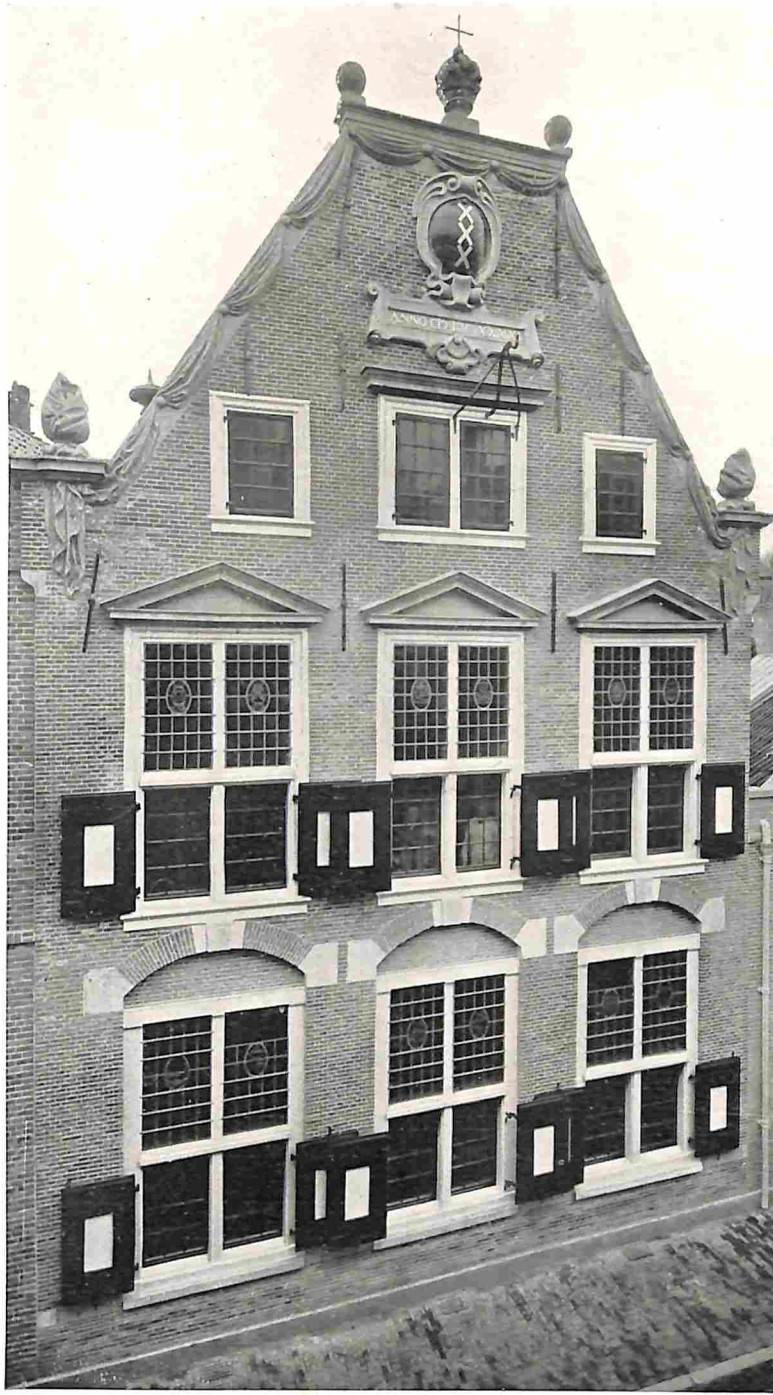

Foto C. Steenberg.

HET GERESTAUREERDE VOORMALIGE „STAALHOF" IN DE STAALSTRAAT TE AMSTERDAM.

Het Staalhof te Amsterdam.

De merkwaardige gevel van het voormalig Staalhof te Amsterdam (waar o.m. de Staalmeesters, door Rembrandt op een zijner vermaardste doeken vereeuwigd, het laken keurden), die lange jaren door een onaantrekkelijke pleisterlaag is bedekt geweest, prijkt sinds eenige dagen in nieuwen luister. Het is thans weder een genoegen, te zien naar dezen gevel met zijn als — zij 't ietwat stijve — festoenen geplooiden stukken laken om den top, gesierd met de keizerlijke kroon, waaronder, in een cartouche, Amsterdam's wapen zich vertoont. De gevel, die van 1641 dagteekent, is blijkbaar met zorg gerestaureerd. Intusschen willen wij niet verzwijgen, dat de wijze waarop de bovenste helft der ramen is behandeld (die van op zich zelf fraai glas in lood is voorzien, dat echter aan de buitenzijde der kozijnen is aangebracht, wat iets vlaks geeft en bovendien de eenheid der ramen schaadt) ons niet bekoort.

Met belangstelling wachten wij af, wat er worden zal van het eveneens onder handen genomen v.m. Arsenaal (de „Militiezaal") aan het Singel. Wat reeds thans te zien is, belooft veel!